

god Ven i deres Defensor. Dette omhyggeligt udarbejdede Lovforslag blev vedtaget med stort Flertal i Folketinget, omtrent enstemmigt blev det sendt op til Landstinget, hvor det daværende Højre — det var før, det konservative Folkeparti blev dannet — brutalt slog det for Panden ved at nægte det Overgang til anden Behandling. Se, hvis de Folk havde kendt deres Besøgelsestid og ikke havde været af den Art, som Lars Dinesen betegnede ved at sige: Naar Højre en Gang dør, skal der rejses en Gravsten over Partiet, hvorpaa der staar: for sent eller bagefter, saa kunde de have gjort meget for at lindre Tilstanden, for ikke at tale om 80'erne igennem, da de regerede enevældigt og i Henhold til Provisorier satte ikke saa faa Folk i Vare-tægtsarrest [og beredte ikke saa faa Folk unødige Lidelser ved en mere end omtvistelig Retshaandhævelse.

Efter Systemskiftet i 1901 fik vi saa hele den store Retsreform. Alberti fremlagde Proceskommissionens Forslag, fuldstændig som det var, med en Bemærkning om, at der ikke havde været Tid for Ministeriet til nærmere at udforme det som Lovforslag, men han fremsatte Lovforslaget saaledes, som Proceskommissionen havde udarbejdet det, og gjorde det til sit, og saa bad han Tinget om at gøre det bedste ud af det. Jeg mindes, at N. I. Larsen, der havde været Medlem af Proceskommissionen, og som var et godt Hoved og havde Indsigt i de Ting, den Gang sagde: Der er visse Lovgivningsemner, der ikke egner sig til Behandling i en Rigsdag, der bestaar af 180 Medlemmer, fordelte i to Ting, som kan ændre et Lovforslag, gøre det om og sende det frem og tilbage. Det kommer let til at tabe mere, end det vinder derved, og navnlig kommer det let til at tabe Sandsynligheden for nogen Sinde at blive levende. Hans Raad var da den Gang — jeg kan ikke huske, om det var her i Tinget eller i Udvalget —, at vi skulde indskrænke vor Ændringsvirksomhed og helst vedtage Lovforslaget en bloc. Efter hvad der senere er sket, og efter det Standpunkt, vi staar paa i Dag, der i det hele og store falder sammen med Proceskommissionens Forslag, kan jeg godt se, at vi har vandret i Ørkenen, og at det ikke havde været nogen Skade til, om vi havde taget Lovforslaget saaledes, som det kom fra den dygtige Proceskommission, og som det laa paa Tingets Bord, og om vi saa havde ladet Fremtiden ændre de Mangler, som det praktiske Liv kunde vise, at der var deri. Men efter at vi saa gennem to

Samlinger havde udført et Udvalgsarbejde af meget stort Omfang og med betydelig Kraft, bragte vi Lovforslaget til Landstinget og til sin Død i et Fællesudvalg, da en Fremme af Sagen stødte paa Hindringen: de folkevalgte Nævninger.

I Aaret 1908 lykkedes det Alberti at lave Retsreform, som han kaldte det. Det var en Retsreform, som hverken havde Anklagemyndighed eller Adskillelse af Domsmagt og Administration og ej heller havde folkevalgte Nævninger. Det var altsaa en Retsreform, der med Rette blev omtalt med meget nedsættende Ord herne, men ikke desto mindre fik Stadfæstelse som Lov og saa alligevel aldrig traadte i Kraft som Lov.

Saa, kom Aaret i Fjor, da den store, gode Retsreform kom op igen, idet Justitsministeren forelagde Tinget her det Spørgsmaal: Vil I have Reformen af 1908—09 ført ud i Livet, eller vil I ikke hellere nu, da Tiden er gaaet, have den rigtig gode Retsreform, hvori alt det gode er indført? Tinget besvarede dette Spørgsmaal saaledes: Vi tager den store, rigtige Retsreform. Den gik saa op til Landstinget i en Skikkelse, om hvilken man vidste, at Tingets mest fornemme Kræfter var stemte for at føre den igennem. Det var paa denne Maade, at de folkevalgte Nævninger forsvandt af Loven og for en Tid traadte i Skygge, hvilket selvfølgelig var til Sorg for mig og for alle dem, der har arbejdet efter de samme Linier som jeg, og ogsaa til Sorg for det ærede Medlem fra Gudme (Emil Petersen), der var en oprigtig Tilhænger af disse folkevalgte Nævninger. Alligevel skete det under den Betragtning, at der her kun var Spørgsmaal om en enkelt Paragraf, som vi, naar vi ellers havde faaet Lovforslaget vedtaget og faaet den nye Grundlov vedtaget og derved en anden Sammensætning af Rigsdagen og et andet Herredømme over Kræfterne end nu, vilde være i Stand til at ændre, saa at vi uden at gøre Brud paa Systemet senere kunde indføre de folkevalgte Nævninger, som Folket kræver. Det lykkedes ikke at gennemføre Lovforslaget, men det blev i Virkeligheden kun kuldcastet ved en ren Paladsrevolution, ved en Udvandring fra Tinget. Det er da ikke til at forbaus over, at alle de Ændringer, som Landstingsudvalget vedtog, og som paa Forhaand var billige af Folketinget, saa at Lovforslaget, hvis det var kommet herved i den Skikkelse, hvori det forelaa fra Landstingsudvalgets Side, vilde være blevet vedtaget i Folketinget, i det store og hele findes i